

LT

LT

LT

EUROPOS KOMISIJA

Bruselis, 2010.12.14
KOM(2010) 742 galutinis

KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI

dėl naudojimosi doku mokesčio taikymo Prancūzijos užjūrio departamentuose tvarkos

SEK(2010) 1558 galutinis

KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI

dėl naudojimosi doku mokesčio taikymo Prancūzijos užjūrio departamentuose tvarkos

1. BENDRA INFORMACIJA

Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) nuostatas, taikomas atokiausiems Sąjungos regionams, kuriems priklauso keturi Prancūzijos užjūrio departamentai, iš esmės neleidžiama minėtuose departamentuose skirtingai apmokestinti vietos ir žemyninės Prancūzijos ar kitų valstybių narių produktus. Vis dėlto dėl nuolatinių sunkumų, kurie daro neigiamą poveikį atokiausių regionų socialinei ir ekonominei padėčiai, SESV 349 straipsnyje (buv. EB sutarties 299 straipsnio 2 dalis) numatyta galimybė šiems regionams nustatyti konkrečias priemones.

2004 m. vasario 10 d. Tarybos sprendimu 2004/162/EB, priimtu remiantis EB sutarties 299 straipsnio 2 dalimi, Prancūzijai leidžiama iki 2014 m. liepos 1 d. taikyti mažesnę vadinamąją naudojimosi doku mokesčių (pranc. *l'octroi de mer*) tam tikriems užjūrio departamentuose gaminamiems produktams arba juos nuo tokio mokesčio atleisti. Minėto sprendimo priede pateiktas produktų, kuriems galima taikyti mažesnę mokesčių arba nuo jo atleisti, sąrašas. Vietoje gaminamiems ir kitiems produktams taikomo mokesčio tarifo skirtumas, priklausomai nuo produktų, negali būti didesnis nei 10, 20 ar 30 procentinių punktų.

Tarybos sprendime 2004/162/EB nurodytos konkrečių priemonių priėmimo priežastys: nuošalumas, priklausomybė nuo žaliavų ir energijos išteklių, būtinumas kaupti didesnes atsargas, maža vietos rinka ir žemas eksporto lygis ir t. t. Dėl visų šių sunkumų didėja gamybos sąnaudos, todėl didėja vietoje gaminamų produktų savikaina; šie produktai, netaikant konkrečių priemonių, taptų mažiau konkurencingi, palyginti su iš kitur įvežamais produktais, netgi atsižvelgiant į pastarųjų produktų pristatymo į užjūrio departamentus išlaidas. Todėl tęsti vietos gamybą taptų sudėtingiau. Minėtame Tarybos sprendime nurodytos konkrečios priemonės buvo parengtos siekiant sustiprinti vietos pramonę.

Tarybos sprendimo 2004/162/EB 4 straipsnyje nurodyta, kad Prancūzijos valdžios institucijos iki 2008 m. liepos 31 d. turi pateikti Komisijai ataskaitą dėl tuo sprendimu nustatytos mokesčio taikymo tvarkos, siekiant įvertinti įgyvendintų priemonių poveikį skatinant ir palaikant vietos ekonominę veiklą, atsižvelgiant į atokiausiems regionams kylančius sunkumus. Vadovaudamasi minėta ataskaita Komisija Tarybai teikia ataskaitą, į kurią įtraukta išsami ekonominė ir socialinė analizė ir, jei reikia, pasiūlymas keisti Tarybos sprendimo 2004/162/EB nuostatas.

2008 m. liepos 31 d. Prancūzijos valdžios institucijos pateikė Komisijai minėtą ataskaitą. 2008 m. gruodžio 22 d. Komisijai atsiųstas priedas, o 2009 m. balandžio 16 d. Komisijai paprašius papildoma informacija buvo pateikta 2010 m. balandžio 16 d. Šie dokumentai (tik prancūzų kalba) pateikti kitame Komisijos tarnybų darbiniam dokumente.

Prancūzijos valdžios institucijų ataskaitoje įtrauktas prašymas atnaujinti Prancūzijos Gvianos produktų, kuriems būtų galima taikyti diferencijuotą mokesčių sąrašą. Šis prašymas, iš pradžių pateiktas dėl 82 produktų, vėliau buvo patikslintas ir 2010 m. balandžio 16 d. galutiniame variante nurodyti 64 produktai.

2. PAGRINDINIAI PRANCŪZIJOS VALDŽIOS INSTITUCIJŲ ATASKAITOS TEIGINIAI

Visų pirma ataskaitoje primenami Tarybos sprendimo 2004/162/EB įgyvendinimo etapai Prancūzijos užjūrio departamentuose ir teigiama, kad diferencijuoto naudojimosi doku mokesčio taikymas netrukdo prekybai su šiais departamentais: nuo 2004 m. tų kategorijų produktų, kuriems nustatytas diferencijuotas mokestis, importo mastas kiekviename iš keturių departamentų nenustojo didėti. Šio diferencijuoto mokesčio taikymas nesustabdė atitinkamų produktų importo iš kitų šalių.

Ataskaitoje nurodoma, kad nors bendra infliacija yra didesnė nei infliacija žemyninėje Prancūzijoje, šis faktas nenustatytas gaminių, kuriuos diferencijuoti mokesčiai paveikė labiausiai, atveju. Ataskaitoje nenagrinėjamas nei naudojimosi doku mokesčio poveikis bendram kainų lygiui užjūrio departamentuose, nei užjūrio departamentų kainų lygio ir žemyninės Prancūzijos kainų lygio skirtumas.

Dėl pagalbos įmonėms ataskaitoje teigiama, kad, atsižvelgiant į tai, kad užjūrio departamentuose įsikūrusioms įmonėms teikiama ir regioninė pagalba, sunku tiksliai įvertinti diferencijuoto mokesčio poveikį. Ataskaitoje padaryta išvada, kad diferencijuoto naudojimosi doku mokesčio sistema yra pagrindinė priemonė, siekiant pelningumo ir įvairios gamybos veiklos tęstinumo užjūrio departamentuose. Teigiama, kad net besinaudojančių pagalba užjūrio departamentų įmonių, išskyrus pačias didžiausias, grynosios pajamos visada yra 2 punktais mažesnės nei žemyninės Prancūzijos įmonių pajamos. Diferencijuotas naudojimosi doku mokestis skatina didžiausias įmones investuoti, o tai skatina užjūrio departamentų ekonomikos augimą.

2006 m. iš naudojimosi doku mokesčio gautos pajamos buvo 932 mln. EUR; 95 proc. šios sumos surinkta iš importuojamoms prekėms taikomo minėto mokesčio. Ataskaitoje nurodoma, kaip panaudotos iš naudojimosi doku mokesčio gautos pajamos.

2008 m. gruodžio mėn. atsiųstame priede Prancūzijos valdžios institucijos, remdamosi 2007 m. duomenimis, atnaujino minėtą informaciją. Iš naudojimosi doku mokesčio gautos pajamos padidėjo nuo 923 mln. EUR iki 957 mln. EUR. Investicijoms užjūrio departamentuose finansuoti skirta pajamų dalis išaugo iki 31 proc. Dėl skirtingo mokesčio tarifo importo augimas nesustojo, tačiau buvo nedidelis (išskyrus importo į Gvadelupą augimą).

Vietos gamybos, skirtos patenkinti užjūrio departamentų vidaus paklausą, dalis svyruoja nuo 29,1 proc. Prancūzijos Gvianoje iki 37,6 proc. Martinikoje. Pateikti duomenys neskirsto produktų į tuos, kuriems taikomas diferencijuotas mokestis, ir tuos, kuriems jis netaikomas.

Ataskaitos priede nurodoma, kad šiuo metu neįmanoma įvertinti diferencijuoto naudojimosi doku mokesčio poveikio užimtumui įmonėse, gaminančiose tokius produktus. Vis dėlto pateikiami bendri duomenys apie nedarbo ir apmokamo darbo lygį užjūrio departamentuose.

Minėtame priede teigiama, kad remiantis turimais duomenimis neįmanoma nustatyti naudojimosi doku mokesčio poveikio bendram produktų, kuriems taikomas diferencijuotas mokestis, kainų lygiui arba infliacijos dydžiui užjūrio departamentuose. Pateikiami duomenys tik apie produktų (kuriems taikomas diferencijuotas mokestis ir kuriems jis netaikomas) kainų kitimo tendencijas. Ši informacija leidžia daryti skirtingas išvadas, priklausomai nuo užjūrio departamento.

Galiausiai ataskaitos priede pateikiama papildoma pagrindžiamoji informacija, susijusi su prašymu atnaujinti Prancūzijos Gvianos produktų, kuriems būtų galima taikyti diferencijuotą mokestį, sąrašą.

2009 m. balandžio mėn. raštu Komisijos tarnybos informavo Prancūzijos valdžios institucijas, kad pateiktos informacijos neužtenka, kad būtų įvertintas realus mokesčio tarifo skirtumo poveikis užjūrio departamentų veiklai. Taip pat Prancūzijos valdžios institucijų buvo paprašyta įvertinti, kaip mokesčių sistema prisideda prie vietos veiklos skatinimo ar palaikymo, ir kokią įtaką daro prekybos sąlygoms; vertinant reikėjo atsižvelgti į kiekvieną užjūrio departamentą ir kiekvieną produktą, kuriems atitinkamame užjūrio departamente taikomas diferencijuotas naudojimosi doku mokestis, kategoriją.

2010 m. balandžio 16 d. Prancūzijos valdžios institucijos pateikė Komisijai įvairias lenteles su informacija apie kiekvieną iš 32 pagrindinių produktų, kuriems taikomas diferencijuotas naudojimosi doku mokestis, kategorijų; taip pat informacijos apie atitinkamų įmonių tokiu būdu gautos pagalbos dydį, šių įmonių pelną arba patirtus nuostolius, jų samdomų darbuotojų skaičių, vietoje pagamintiems produktams tenkančią rinkos dalį, palyginti su visais parduotais produktais, ir eksporto raidą.

Be to, Prancūzijos valdžios institucijos iš dalies pakeitė su Prancūzijos Gviana susijusi prašymą, kuriame dabar nurodyti tik 64 produktai, ir, atsižvelgdamos į 2009 m. balandžio 15 d. Komisijos prašymą, pateikė įvairios tikslesnės informacijos.

3. KOMISIJOS ANALIZĖ

Komisija apgailestauja, kad Prancūzijos valdžios institucijos 2008 m. liepos mėn. negalėjo pateikti tikslaus kiekvienos produktų, kuriems taikomas diferencijuotas naudojimosi doku mokestis, kategorijos poveikio vertinimo, taip pat neįvertino įgyvendintų priemonių poveikio skatinant ir palaikant vietos ekonominę veiklą, kaip nustatyta 2004 m. vasario 10 d. Tarybos sprendimo 2004/162/EB 4 straipsnyje. Kadangi šis tyrimas buvo pradėtas *a posteriori*, informacijos pateikimas Komisijai vėlavo; todėl kartais turima informacija yra neišsami, labai ribota, arba jos iš viso nepateikta.

Atsižvelgiant į Prancūzijos valdžios institucijų ataskaitos pateikimo datą (2008 m. liepos mėn.), sunku įvertinti ilgalaikį diferencijuoto mokesčio, taikomo pagal Tarybos sprendimą 2004/162/EB, poveikį. Prancūzijos valdžios institucijos nepateikė 2004 m. duomenų, kadangi Sprendimas 2004/162/EB pradėtas taikyti tik nuo 2004 m. rugpjūčio mėn.; ankstesnė naudojimosi doku mokesčio tvarka nevisiškai sutapo su taikoma nuo minėtos datos. Taigi panaudoti 2004 m. duomenis buvo sudėtinga.

Atsižvelgdama į visus šiuos aspektus, Komisija negali pateikti ataskaitos, kurioje būtų įtraukta „išsami ekonominė analizė“, kaip nurodyta Sprendimo 2004/162/EB 4 straipsnyje. Komisijos tyrimas labai priklauso nuo Prancūzijos pateiktos informacijos; kadangi nėra kitų būdų papildomai informacijai gauti, Komisija gali atlikti analizę remdamasi tik turimais duomenimis. Toliau nurodytos išvados padarytos išnagrinėjus pateiktą informaciją.

3.1. Sunki užjūrio departamentų padėtis tęsiasi

Nors Prancūzijos valdžios institucijų ataskaitoje ši problema smulkiau nenagrinėjama, akivaizdu, kad pirmiau minėti sunkumai, kurie neigiamai veikia užjūrio departamentų produktų gamybą ir kuriais pagrįstas Sprendimas 2004/162/EB,

neišnyko. Tai struktūrinio pobūdžio sunkumai, susiję su užjūrio departamentų nuošalumu bei izoliuotumu ir lemiantys didesnes vietos produktų gamybos sąnaudas.

3.2. Diferencijuoto naudojimosi doku mokesčio taikymo pasekmės

Gauta informacija apie diferencijuoto naudojimosi doku mokesčio taikymo poveikį augimui ir užimtumui kiekviename sektoriuje yra neišsamūs. Duomenys apie užimtumą rodo, kad 2005–2007 m. darbo vietų skaičius sektoriuose, kuriuose taikomas diferencijuotas naudojimosi doku mokestis, nekito. Gvadelupoje darbo vietų skaičius sumažėjo daugiau nei 1000, daugiausiai gyvulininkystės ir žuvininkystės sektoriuose. Martinikoje užimtumo lygis tose pačiose įmonėse ir tuo pačiu laikotarpiu išliko beveik pastovus. Iš pateiktų duomenų neįmanoma įvertinti padėties raidos Reunjone.

Taip pat pateikti duomenys apie produktus užjūrio departamentuose gaminančių įmonių pelno tendencijas. Tačiau šie duomenys yra neišsamūs, o padarytos išvados apie skirtingus sektorius yra labai prieštaringos. Be to, akivaizdu, kad įmonių pelno dydis priklauso ne tik nuo diferencijuoto naudojimosi doku mokesčio taikymo.

Išanalizavus 2010 m. balandžio 16 d. gautus duomenis, daroma išvada, kad vietos produktų, kuriems taikomas diferencijuotas naudojimosi doku mokestis, užimama rinkos dalis ir ne iš užjūrio departamentų įvežtiems produktams tenkanti rinkos dalis kiekvienu atveju yra skirtinga. Kai kurie vietos produktai, nors jiems ir taikomas diferencijuotas naudojimosi doku mokestis, užima nedidelę arba labai mažą rinkos dalį. Kitais atvejais dėl naudojimosi doku mokesčio tarifo skirtumo vietos produktams tenka maždaug tokia pati rinkos dalis, kaip ir ne iš užjūrio departamentų įvežtiems produktams. Šie du dažniausi atvejai taip pat nurodyti pradinėje 2008 m. liepos 31 d. ataskaitoje, kurioje teigiama, kad, nors diferencijuoto naudojimosi doku mokesčio sistema buvo taikoma, nuo 2004 m. importo iš kitų šalių apimtis kiekviename iš keturių užjūrio departamentų nenustojė augti. Produktų iš Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybių importui buvo pakenkta labai nedideliu mastu. Bet kokiu atveju šių produktų skaičius (daugiausia naftos produktų) yra ribotas.

Galiausiai iš pateiktų duomenų matyti, kad kiti vietos produktai, kuriems taikomas diferencijuotas naudojimosi doku mokestis, užima beveik visą arba visą rinkos dalį, o importuotų produktų kiekis yra labai nedidelis arba tokių produktų iš viso nėra. Tai kelia klausimų dėl tolesnio diferencijuoto mokesčio taikymo būtinumo tada, kai vietos produktai iš pirmo žvilgsnio atrodo konkurencingi ne iš užjūrio departamentų įvežtų produktų atžvilgiu. Šiuo metu sudėtinga rasti galutinį atsakymą į šį klausimą apie visus produktus, nes iš ataskaitos gauti duomenys apima tik trejų metų laikotarpį. Šis klausimas turės būti apsvaistytas išsamiau, jeigu Prancūzijos valdžios institucijos paprašys leisti toliau taikyti diferencijuotą mokestį po 2014 m. liepos mėn. Vis dėlto, kai kuriais atvejais atrodo tikslinga jau dabar iš dalies keisti Sprendimą 2004/162/EB (žr. toliau).

4. SIŪLOMI 2004 M. VASARIO 10 D. TARYBOS SPRENDIMO 2004/162/EB PAKEITIMAI

2004 m. vasario 10 d. Tarybos sprendimo 2004/162/EB 4 straipsnio paskutinėje pastraipoje nurodyta, kad prireikus prie Tarybai pateiktos Komisijos ataskaitos gali būti pridėtas pasiūlymas iš dalies keisti minėto sprendimo nuostatas. Tai taikytina šiuo atveju. Prie šios ataskaitos pridėtas pasiūlymas dėl Tarybos sprendimo, kuriame išdėstyti toliau nurodyti pakeitimai.

4.1. Produktų, kuriems galima taikyti diferencijuotą naudojimosi doku mokestį Prancūzijos Gvianoje, sąrašo papildymas

Anksčiau Prancūzijos valdžios institucijos jau prašė Komisijos pateikti, remiantis 2004 m. vasario 10 d. Tarybos sprendimo 2004/162/EB 3 straipsniu, pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo, kuriuo būtų siekiama padidinti produktų, kuriems būtų galima taikyti diferencijuotą naudojimosi doku mokestį, skaičių Prancūzijos Gvianoje. Šis prašymas nebuvo įgyvendintas, kadangi nesusiklostė nei viena iš dviejų tame straipsnyje nurodytų aplinkybių, t. y. naujos produkcijos atsiradimas arba dėl tam tikrų prekybos veikslių kilęs pavojus vietos gamybai. 2008 m. birželio 9 d. Taryba priėmė sprendimą 2008/439/EB dėl kai kurių Prancūzijos Gvianos produktų, kuriems taikomas minėtas 3 straipsnis.

Į 2008 m. liepos 31 d. Komisijai pateiktą ataskaitą Prancūzijos valdžios institucijos dar kartą įtraukė prašymą dėl Prancūzijos Gvianos. Galutiniame jo variante nurodyti 64 papildymai ar pakeitimai. Komisijos pasiūlyme numatyta į skirtingus Prancūzijos Gvianos produktų, kuriems galima taikyti diferencijuotą mokestį, sąrašus įtraukti 46 naujus produktus, o šešiams produktams padidinti didžiausią leidžiamą mokesčio tarifo skirtumą arba išplėsti produktų naudojimo sritį. 43 iš 46 naujų produktų jau gaminami užjūrio departamentuose; trijų produktų vietos gamyba dar nepradėta, bet jau yra konkrečių planų ją pradėti.

Pasiūlyti įvairūs Sprendimo 2004/162/EB pakeitimai išsamiai išdėstyti prie šios ataskaitos pridėtame pasiūlyme dėl Tarybos sprendimo.

4.2. Kiti pasiūlyti pakeitimai

Išanalizavus įvairius Prancūzijos valdžios institucijų ataskaitos priede pateiktus statistinius duomenis, galima teigti, kad būtina iš dalies pakeisti kai kurias 2004 m. vasario 10 d. Tarybos sprendimo 2004/162/EB nuostatas. Šie pakeitimai nedaro poveikio bendrai minėtu iki 2014 m. liepos 1 d. taikomu sprendimu nustatytai tvarkai. Vis dėlto, reikėtų jau dabar iš dalies pakeisti pradinį sprendimą, atsižvelgiant į tam tikrus atvejus, nustatytus nagrinėjant Prancūzijos valdžios institucijų ataskaitą arba iškilusius klausimus. Pasiūlytų pakeitimų priežastys yra įvairios.

Visų pirma nustatyta, kad nuo 2004 m. nustota gaminti įvairius vietos produktus, o kitiems produktams Prancūzijos valdžios institucijos nebetaiko diferencijuoto naudojimosi doku mokesčio, kadangi vietos produktai dabar kainuoja tiek pat, kiek ir iš kitur įvežti produktai. Todėl nėra priežasčių tokius produktus palikti produktų, kuriems leidžiama taikyti diferencijuotą naudojimosi doku mokestį, sąrašuose.

Antra, patvirtinta, kad dėl įvairių priežasčių tam tikriems produktams taikomo naudojimosi doku mokesčio tarifo skirtumas yra daug mažesnis nei didžiausias leidžiamas Tarybos sprendimu 2004/162/EB nustatytas mokesčio tarifo skirtumas. Žinoma, minėtu sprendimu Prancūzijos valdžios institucijoms suteiktas tam tikras lankstumas nustatant mokesčio tarifo skirtumus ir svarstyti apie šį lankstumą neketinama. Vis dėlto, tam tikrais atvejais nustatytas didelis skirtumas tarp didžiausio leidžiamo mokesčio tarifo skirtumo ir realiai taikomo mokesčio tarifo skirtumo. Nagrinėti atvejai, kai realiai taikomo mokesčio tarifo skirtumas buvo daugiau nei 10 procentinių punktų mažesnis nei didžiausias leidžiamas mokesčio tarifo skirtumas. Komisija padarė išvadą, kad tam tikrais atvejais netikslinga palikti tokį patį didžiausią leidžiamą skirtumą ir kad reikėtų jį sumažinti. Pasiūlyme dėl Tarybos sprendimo išvardyti tokie atvejai.

Galiausiai buvo nustatyta, kad 2005–2007 m. maždaug dvidešimt vietos produktų, kuriems taikomas diferencijuotas mokestis, užėmė beveik visą arba netgi visą rinką, o iš kitur įvežamiems produktams tenkanti rinkos dalis buvo nulinė (nebuvo jokio importo). Kaip nurodyta pirmiau, Komisija abejoja dėl būtinybės toliau taikyti diferencijuotą mokestį tokiems produktams, ypač tuo atveju, kai atitinkamų produktų vietos gamybos apimtis yra didelė ir todėl galima daryti išvadą, kad vietoje gaminami produktai nėra mažiau konkurencingi, nei importuojami produktai. Šis klausimas turėtų būti svarstomas dar kartą nustojus galioti 2004 m. vasario 10 d. Tarybos sprendimui 2004/162/EB. Vis dėlto, Komisija mano, kad dabar, atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą, reikia išbraukti du produktus, kurių vietos gamybos apimtis yra didelė, iš Tarybos sprendimo 2004/162/EB priede nurodyto A sąrašo. Gvadalupėje tai taikoma tam tikroms maisto produkcijos liekanoms (produktas 2302), o atitinkami Reunjono produktai yra tam tikri medienos plaušienos gamybos liekamieji šarmai (produktas 3804 00).

5. BENDRA IŠVADA

Prancūzijos valdžios institucijų pateikta informacija neatspindi tikslios padėties, susijusios su diferencijuoto mokesčio taikymo vietos produktams užjūrio departamentuose ekonominiu ir socialiniu poveikiu, palyginti su iš kitur įvežtais produktais. Vis dėlto išnagrinėjus šiuos neišsamius duomenis, galima teigti, kad dėl diferencijuoto naudojimosi doku mokesčio tvarkos pavyko išlaikyti daugumos produktų vietos gamybą ir kad tokie produktai užėmė didesnę ar mažesnę vietos rinkos dalį. Labai tikėtina, kad jei ši diferencijuoto mokesčio sistema nebūtų taikoma, daugeliu atveju vietos gamyba nebūtų išlikusi, o tai turėtų neigiamas ekonomines ir socialines pasekmes.

Komisija abejoja dėl būtinybės toliau taikyti diferencijuotą mokestį kai kuriems vietos produktams, kurie dominuoja rinkoje arba užima ją visą. Dar daugiau abejonų kelia tokios sistemos taikymas tais atvejais, kai tam tikrų produktų importo iš viso nėra. Šis aspektas turėtų būti išsamiau išnagrinėtas 2004 m. vasario 10 d. Tarybos sprendimo 2004/162/EB taikymo laikotarpio pabaigoje. Vis dėlto, Komisija jau dabar siūlo išbraukti du produktus iš produktų, kuriems galima taikyti diferencijuotą mokestį, sąrašą.

Nors metodo, kuriuo būtų didinamas vietos produktų konkurencingumas importuojamų produktų atžvilgiu, pasirinkimas priklauso Prancūzijos valdžios institucijų kompetencijai, Komisija apgailestauja, kad Prancūzijos valdžios institucijos savo ataskaitoje nepateikė informacijos apie diferencijuoto mokesčio taikymo poveikį bendram kainų lygiui, ne tik infliacijai, užjūrio departamentuose, kadangi diferencijuoto mokesčio taikymas turi įtakos produktų konkurencijai, pagrįstai didesne užjūrio departamentuose pagamintų produktų savikaina.